Primož Trubar

Katekizem

Abecednik

(1550)

v sodobni knjižni slovenščini

ZDRUŽENJE
TRUBARJEV
FORUM

2011

Katekizem

v slovenskem jeziku s kratko razlago v obliki pesmi.
Prav tako litanije in pridiga o pravi veri.
Sestavil slovenski domoljub.

Kratek nauk, s pomočjo katerega
lahko vsak človek pride
v nebesa.

Psalm 22, 28
Spomnili se bodo in se vrnili h
Gospodu vsi konci zemlje.

Dragi bralec!

V našem slovenskem jeziku se moraš navaditi izgovarjati V navadno kot mehki F ali kot grški *vita*; H ostro kakor Nemci svoj CH; in L včasih trdo po ogrsko ali bezjaško; samoglasnike pa nato po posebnosti našega jezika. In ne vznemirjaj se, če se ti bo najprej zdelo kaj nenavadno in težko, pač pa beri in piši v tem jeziku, kakor sem nekaj časa sam delal. Šele tedaj boš začutil in kmalu videl in spoznal, da se tudi ta naš jezik da lepo pisati in brati, prav tako kakor nemški: potrebnih je le malo členov in za predloge ena sama črka, kakor *ozha* (tj. oče), *kozhu* (tj. k očetu), *nebu* (tj. nebo) – *vnebi* (tj. na nebu), *nam* (tj. nam) – *knam* (tj. k nam), *jogri* (tj. učenci) – *ſiogri* (tj. z učenci) itd. To kratko pojasnilo si dobro zapomni in ga ne pozabi, da ti bo tako branje te knjižice postalo lahko. Jezus Kristus, naš Gospod in Odrešenik, naj podeli svojo milost nam vsem. Amen.

O dolžnosti zakonske žene

Tudi to, kako naj se verna žena vede do svojega moža, učita sveti Peter in sveti Pavel (1 Pt 3,1–6; 1 Kor 11,3; Ef 5,22–24; Kol 3,18)

Sveti Peter tako naroča: Žene, bodite pokorne svojim možem, da bi tudi ti, ki ne verjamejo besedi, po življenju žena, ko bi videli čisto, pošteno ter ponižno vedenje vašega stanu, dobili vero. Lepota žene naj ne bo zunanja, v spletenih laseh ali zlatih verižicah ali okrasju ali v oblačilu obleke, ampak naj bo to skriti človek srca, kadar se ta ne kvari, tako da je njegov duh tih in in spokojen in je pred Božjimi očmi plemenita stvar, ki je veliko vredna. Na tak način (ali v taki obliki) so se namreč nekoč lepotičile svete žene, ki so stavile svoje upanje na Boga in so bile svojim možem pokorne. Tako mu je bila pokorna Sara in ga je imenovala Gospod. Takšne ste hčere, kadar delate dobro, in ne bojte se nobene grožnje. Sveti Pavel uči prav to in pravi: O žene, bodite svojim možem pokorne kot svojemu gospodu, mož je namreč glava ženi, kakor je Kristus glava Cerkvi; in on je ta, ki daje svojemu telesu večno zdravje. In zato bodite, kakor je Cerkev pokorna Kristusu, tudi zakonske žene v vsem pokorne svojim možem.

O dolžnosti staršev

Lep nauk svetega Pavla (Ef 6,4), naj starši ne dražijo svojih otrok, ampak naj jih vzgajajo, poučujejo in kaznujejo

Očetje, ne jezite svojih otrok, da ne bodo preveč žalostni, ampak jih vzgajajte v Gospodovem nauku in opominjanju (ali kaznovanju).

Parafraza 2. in 3. poglavja Geneze (1 Mz 2 in 3)
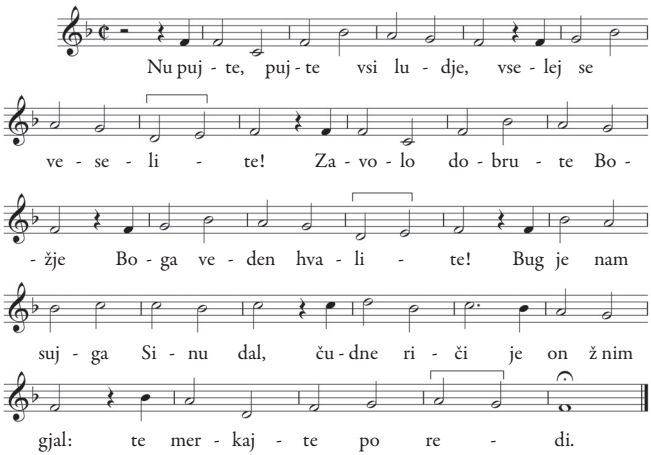
Pesem iz starega Svetega pisma, kakšen je bil človek, ko je bil ustvarjen od Boga, kako se je potem skvaril in bil nato znova prenovljen.

Nu pujte, pujte vsi ludje,
vselej se veselite!
Zavolo dobrute Božje
Boga veden hvalite!
Bug je nam sujga Sinu dal,
čudne riči je on ž nim gjal:
te merkajte po redi.

Ž nim je stvaril zemlo, nebu,
v nebi sujo družino,
na zemli vse dobru, lepu,
moža, potle to ženo.
Inu je vkupe poročil,
vso stvar je nima izročil,
de ima nim služiti.

Bug je maj vso stvarjo sujo
človeka silnu lubil.
Perpravil v nim cerkov sujo,
po sebi ga je sturil,

No pojte, pojte vsi ljudje,
vselej se veselite!
Zaradi Božje dobrote
vedno hvalite Boga!
Bog nam je dal svojega Sina,
z njim je delal čudežne stvari:
zapomnite si jih po vrsti.

Z njim je ustvaril zemljo in nebo:
na nebu svojo družino,
vse dobre in lepe stvari na zemlji,
moža, nato pa še ženo.
In ju je poročil
ter jima izročil vse stvarstvo,
da bi jima služilo.

Med vsem stvarstvom
je Bog najbolj ljubil človeka.
V njem je pripravil svojo Cerkev,
ustvaril ga je po svoji podobi,

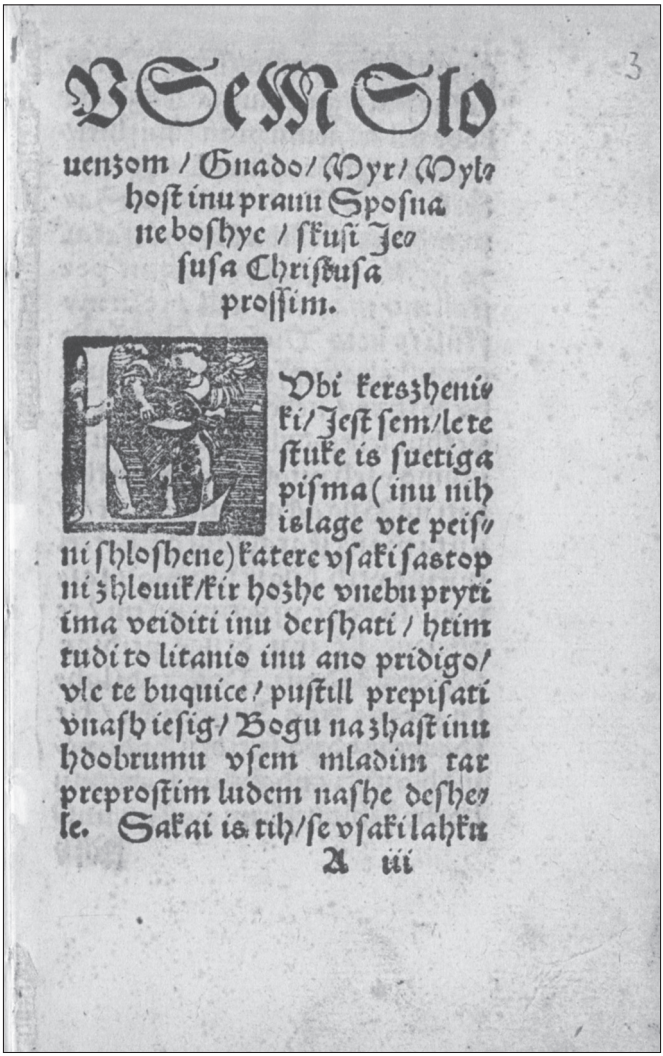

VSEM SLO

3

uenzom / Gnado / Myr / Myl
hoſt inu praun Sposna
neboſhye / ſkuſi Je
ſuſa Chriſtuſa
proſſim.

VObi kerszheni
ki / Jeſt ſem / le te
ſtuke is ſuetiga
piſma (inu nih
islage vte peiſ
ni ſhloſhene) katere vſaki ſastop
ni zhlouik / kir hozhe vnebu pryti
ima veiditi inu derſhati / htim
tudi to litanio inu ano pridigo /
vle te buquice / puſtill prepiſati
vnaſh iesig / Bogu na zhaſt inu
hdobrumu vſem mladim tar
preproſtim ludem naſhe deſhe
le. Sakai is tih / ſe vſaki lahku

A iii

Abecednik

in mali katekizem v slovenskem jeziku

Knjižica, iz katere se
lahko mladi in preprosti Slovenci
zlahka in v kratkem času
naučijo brati. V njej so tudi
poglavitni nauki krščanske
vere in molitve –
te je prepisal neki
prijatelj vseh
Slovencev.

In vsak jezik bo slavil Boga.
(Rim 14,11)

Za vse mlade in preproste Slovence prosim nebeškega Očeta v imenu Jezusa Kristusa Božje milosti in večne dobrote.

Sveti Pavel govori o koristi Pisma takole: »Vse Pismo, ki je dano od Boga, je koristno za poučevanje, kaznovanje, poboljševanje, za vzgojo ali rast v resnici, da bo Božji človek popoln in pripravljen za vsako dobro delo« (2 Tim 3,16–17). S temi besedami želi Sveti Duh po svetem Pavlu sporočiti vsem ljudem, da človeka, ki je od mladih nog nespameten, neuk, poln zla, vselej nagnjen k zlu in ki bi rad delal samo po svoji zli volji, ne moremo vzgojiti v dobrega, ga napraviti modrega ter ga ohraniti v dobroti drugače, kakor samo z besedo Svetega pisma. Iz Pisma se namreč naučimo, od kod pride zli strup, ki naredi človeka tako zlega in nespametnega in ki ga nagiba k zlemu. V njem tudi spoznamo zdravilo, kako in na kakšen način lahko človek tak strup – torej greh – odvrne od sebe, da spet postane dober, moder in ljub Bogu ter ostane do konca v Božji milosti in pride v nebesa. Zato je tudi Gospod Bog zelo pogosto zapovedoval staršem, da morajo mladim dati Božje zapovedi in jih le-teh učiti (glej 5 Mz 6,7 in 11,19). Zato sem jaz, ki sem vam Slovencem predpostavljen kot duhovni voditelj, prepisal v to knjižico pomembnejše nauke naše prave vere. V njih sem hotel tudi pokazati lahko in kratko pot, po kateri se lahko vsak kmalu nauči brati.

Vi učitelji pa in vsi, ki že znate brati, bodite pozorni na naslednje in o tem poučite druge: navadite se izreči V na začetku in na koncu vsake besede skoraj vedno kot F, H kot CH, L izgovarjajte trdo, samoglasnike pa po navadi našega jezika. Vi veste, da samoglasnike drugače izgovarja vsak jezik ali dežela.

Temu in vsemu dobremu naj Jezus Kristus nakloni svojo milost. Amen.

Kako moramo moliti zjutraj in zvečer

Oče

Kako moliš, ko zjutraj vstaneš?

Sin

Naj bo v imenu Očeta in Sina in Svetega Duha. Amen. Nato izpovem vero: »Verujem v Boga itd.« in molim očenaš, potem pa govorim z Bogom takole:
Moj ljubi nebeški Oče, po Jezusu Kristusu, tvojem ljubljenem Sinu, se ti zahvaljujem, da si me to noč obvaroval pred vso škodo in nesrečo. Prosim te, da bi me tudi danes varoval pred vsem grehom in pred vsem zlom in da bi ti danes in vselej ugajala vsa moja dejanja. V tvoje roke izročam svojo dušo in svoje telo in vse, kar imam. Tvoj sveti angel naj bo vedno ob meni, da mi naš zli sovražnik ne bo škodoval. Glede vsega tega, moj Bog in Oče, me usliši zavoljo svojega Sina Jezusa Kristusa. Amen.

Oče

Kako pa moramo moliti, ko gremo leč in spat?

Sin

Prav tako, kakor kadar vstanemo, moramo reči: »Naj bo v imenu Očeta in Sina in Svetega Duha.« Nato moramo izpovedati vero in moliti očenaš, nato pa se mu moramo takole zahvaliti in ga prositi:
Moj ljubi nebeški Oče, po Jezusu Kristusu, tvojem ljubem Sinu, se ti zahvaljujem, da si me danes milostljivo obvaroval, in te prosim, da bi mi odpustil vse moje grehe in vse, kar sem danes sla-